

Zelená architektúra v najväčšej mestskej časti Bratislavy dostáva zelenú

Author: SF / Juraj Pokorný | Published: 13.10.2009

Zastaviť ďalšie zahusťovanie obytných súborov a budovať mestotvorné prvky predstavuje dve zo 40 priorit petržalskej samosprávy na roky 2007 - 2010, ktoré spomenul starosta Ftáčnik. V našom zdeformovanom chápaní bola tvorba a obnova zelene dosiaľ vnímaná ako niečo, čo s mestotvornosťou nezdieľa priveľa spoločného.

Pozornosť pútajú najmä juh a západ

Zdá sa však, že metaforické ľady sa predsa len začínajú hýbať a priekopníkom novátorského prístupu, v európskych metropolách už tradične hlboko zakoreneného, sa v prípade hlavného mesta Slovenska stáva práve tá komunita, ktorá zostala degeneráciou životného prostredia najviac postihnutá. V Petržalke prichádza - aj keď v podstate s krížikom po funuse - na rad niečo, čo bolo od počiatku v akejsi menejcennej pozícii: regenerácia niekoľkými generáciami ničených verejných priestranstiev a zelene, budovanie parkov, oddychových zón, ale i drobnej architektúry nevyvímajúc kontajnerové stojiská.

Po stavebnej sa tak v najľudnatejšej mestskej časti Bratislavy k slovu dostáva aj architektúra prírodná, ktorej ťažiskom je revitalizácia existujúcej a tvorba novej zelene. Nie náhodou sa v priebehu diskusie viackrát mihli perspektívne rozvojové územia, ktoré sa z tohto pohľadu javia ako spôsobilé takéto poslanie aj splniť. Oddychové aktivity v prírodnom prostredí západnej rozvojovej osi (za dnešnou diaľnicou D2), ale takisto juh mestskej časti s hojným výskytom vzácných krajinných fenoménov a rekreačných príležitostí (lužné lesy či petržalská hrádza) hovoria samy za seba.

Skultivujú prírodu, ale aj vnútrobloky

Jana Jecková z Referátu tvorby, údržby a ochrany zelene vytypovala päť ťažiskových oblastí. V prvom rade ide o Sad Janka Kráľa - prvý verejný park v strednej Európe založený v roku 1774 (dnes národná kultúrna pamiatka), pre ktorého obraz sú typické „veľkopriestorové prírodné interiéry“. Posledná väčšia premena sadu prebehla v 70. rokoch 20. storočia. Najnovšie sa chystá 2. etapa rekonštrukcie, ktorej výsledkom má byť výmena asfaltového povrchu komunikácií, lavičiek i verejného osvetlenia. Priliehajúce Tyršovo nábrežie, ktoré už konečne začalo slúžiť na spoločenské akcie (koncerty, festivaly, Magio pláž), sa má stať neoddeliteľnou súčasťou komplexnej revitalizácie pravobrežnej zóny Dunaja - sľubovaného „skvostu“ celej mestskej časti.

Ďalším prírodným prvkom je približne 5 kilometrov dlhé Chorvátske rameno, pozdĺž ktorého sa potiahne už spomínaný megaprojekt Petržalka City, kde údajne pôjde o „o synergiu kvality bývania a environmentality“. Tiahne sa naprieč takmer celým petržalským sídliskom a k jeho osobitostiam patrí, že je v každom toku iné. V roku 2003 vyhlásili jeho časť za chránený areál, kde platí 4. stupeň ochrany. Pôvodne bolo budované ako prvok komplexnej protipovodňovej ochrany Petržalky, dnes slúži - presnejšie malo by slúžiť - na rekreáciu obyvateľov. Príčinou tohto kondicionálu je jeho skutočný stav: stoka plná odpadkov a liaheň komárov. Zarážajúce je, že napriek grandióznym projektom, ktoré sa v jeho blízkosti chystajú vypuknúť, projekt revitalizácie ani regulatívy celého toku Chorvátskeho ramena stále neexistujú!

Netušené možnosti poskytujú a veľkú výzvu pre tvorcov i stúpcov zelene stelesňujú početné vnútrobloky sídliska. Podľa Jeckovej vyvracajú dogmatické tvrdenie, že „Petržalka = betónová džungľa“. Zväčša sú v tvare hranatého U, ktoré ukrýva veľké, v mnohých prípadoch však zdevastované zelené priestory čakajúce

na svoju obnovu, ale i dotvorenie.

Hoci bývalé štrkovisko - dnes jazero Veľký Draždiak slúži ako dlhoročné prírodné kúpalisko, v súčasnosti ním oficiálne nie je. Má rozlohu 13 hektárov a priemernú hĺbku 10 metrov. Určitým bezpečnostno-technickým problémom je však vzdušné elektrické vedenie umiestnené nad ním. Viac ako na samotnú vodnú plochu sa však pozornosť momentálne sústreďuje na jej bezprostredné okolie, poznačené neporiadkom, neupravenosťou a živelným samovývojom.

Najväčšia rekreačná zóna v Bratislave sa črtá na plochách lesných porastov s rozlohou 58 ha, ktoré predstavujú zvyšky tvrdých lužných lesov (spadajúcich pod zákon o ochrane prírody a krajiny). Projekt poniesie názov Mestský lesopark Draždiak a jeho účelom je vytvorenie moderného lesoparku, ktorý jestvujúce prírodné zložky nielen zachová, ale navyše skvalitní. Ako prezradil starosta, nová úprava by mala byť skôr v polohe anglického, než francúzskeho parku. Urbanistická štúdia na novú podobu lesoparku, ktorej obstarávateľom je Hlavné mesto SR Bratislava, už bola vypracovaná.

Námestia s novým telom aj duchom

Hoci je chvályhodné, že povinnou súčasťou každého projektu novostavby sú aj sadovnícke úpravy, Jana Lištiaková (Referát tvorby, údržby a ochrany zelene) poukázala na existenciu dvoch úplne samostatných projektov na revitalizáciu sídelných útvarov v petržalskej mestskej časti. Ich projektantom sa v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní stala spoločnosť ATR.

Prvým je Projekt sadovníckych úprav Ovsíšťského námestia v časti Háje I. V súčasnosti je celá plocha 4 270 m² zatravnená. Projektant musel splniť základné požiadavky na jej budúcu úpravu, čiže vyriešenie výškového rozdielu (rampou a schodmi), realizáciu spevnených plôch, osadenie prvkov drobnej architektúry (lavičiek a košov), výsadbu kríkov a vzrastlých stromov a rekonštrukciu trávnik. Konceptné riešenie námestia spočíva vo vymedzení jeho priestoru dvoma stromoradiami, kompozičnú os úpravy tvorí komunikačný ťah s oddychovými plochami - polkruhmi nadväzujúcimi na hlavný chodník.

V rámci úprav bude vysadených 20 stromov do stromoradií, 1 548 kríkov v oddychovej časti a 630 kríkov v záhone nad oporným múrikom. Osadené budú aj nové prvky malej architektúry: viacfunkčná plocha, drevený chodník z ryhovanej terasovej dosky z recyklovaného materiálu TRAPLAST™, 15 ocelevo-drevených lavičiek MYTOS s operadlom (po obvode oddychovej časti) a 4 smetné oceľové koše AJA s kapacitou 35 litrov.

Druhým rovnako významným zámerom je Projekt revitalizácie Vlasteneckého námestia. Jeho cieľom je vyriešiť pohyb chodcov na najfrekventovanejších ťahoch, vylúčiť automobilovú dopravu z ťažiskového priestoru, obnoviť plochy zelene (dosadbou 35 nových stromov a trvaliek na vyvýšených záhonoch), umiestniť prvky drobnej architektúry (celokovové lavičky SUNDAY a koše), vybudovať verejné osvetlenie a premiestniť stánky ambulatného predaja do inej lokality.

V jednom aj druhom prípade možno teda skonštatovať, že morálna opotrebovanosť, fádnosť a sivosť námestia ako verejného priestranstva sa stane zaručene minulosťou. Po nekonečne dlhých rokoch dostanú totiž nielen „nové materiálne telo“, ale chystané projekty im vdýchnu zároveň nového ducha. A to je hádam to, o čo tu malo ísť v prvom rade.

Plán a foto - MÚ Bratislava-Petržalka

- 1 - Tyršovo nábrevie na pravobrežnej strane Dunaja
- 2 - Chorvátske rameno je v každom toku iné
- 3 - Petržalské vnútrobloky čakajú na svoje dotvorenie
- 4 - Jazero Veľký Draždiak so stožiarimi elektrického vedenia
- 5 - Projekt Mestského lesoparku Draždiak

6 - Ovsíšťské námestie: súčasný stav
7 - Vlastenecké námestie: súčasný stav

13.10.2009 09:20, SF / Juraj Pokorný